

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN OKUMA YAZMAYA HAZIRLIK ÇALIŞMALARINI KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ*

Emine YILMAZ BOLAT**

ÖZ

Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları, okul öncesi eğitimde yer verilen etkinliklerden birisi olup çocukların ilkökula uyumlarını ve hazır bulunuşluk düzeylerini desteklemek amacıyla yapılan etkinliklerdir. Bu etkinliklerle çocuklar okuma yazmaya ve ilkökula hazır hale getirilir. Okul öncesi öğretmenleri ilkökula hazırlık için sosyal, duygusal, bilişsel ve motor gelişim alanları ile özbakım becerilerini desteklemeye yönelik etkinliklerin eşliğinde okuma yazmaya hazırlık çalışmaları yaptırırlar. Bazı öğretmenler okuma yazmaya hazırlık çalışmaları için defter, kağıt, kalem vb. kullanmakta çocuklara yazı yazdırmaya çalışmakta ve bu çalışmalarda sıklıkla çizgi çalışmalarına yer vermektedirler. Oysa okula hazırlık pek çok beceriyi geliştirmeyi kapsayan, uzun bir süreç içerisinde hedefe ulaşılan çalışmaları kapsamaktadır. Bu çalışma, okul öncesi öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları konusundaki görüşlerini ve uygulamalarını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya Mersin il merkezindeki Toroslar ilçesindeki bağımsız anaokullarda görev yapan 5-6 yaş grubu çocuklarla çalışan 35 okul öncesi öğretmeni katılmıştır. Veriler öğretmenlerle görüşmeler yapılarak elde edilmiştir. Veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında çoğunlukla çizgi ve yazı yazma çalışmalarına yer verdikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, okuma yazmaya hazırlık çalışmaları, öğretmen görüşleri.

PRE-SCHOOL TEACHERS 'VISITS ON READING AND WRITING PREPARATION STUDIES

ABSTRACT

Reading and writing preparation activities are one of the activities in pre-school education and they are activities aimed to support children's primary school adaptation and readiness levels. With these activities, children are made ready to read and to primary school. Pre-school teachers do social, emotional, cognitive developmental areas with self-care skills for elementary school preparation as well as readiness to read and write. Some teachers use notebooks, paper, pens, etc. for readiness to read. They are trying to print the text on their children and often use them in their studies. However, readiness is a task that reaches the goal over a long period of time involving many skills development. This study was carried out in order to determine thoughts and practices of pre - school teachers about reading literacy studies. 35 preschool teachers working in 5-6 year old children working in independent kindergartens in Toroslar district of Mersin province participated in the study. The data were obtained by interviewing teachers. Data were analyzed by content analysis. As a result of the research, it was determined that the teachers usually included in the writing and writing activities in the scope of preparation for reading and writing.

Keywords: Pre-school education, literacy preparations, teacher views.

* Bu makale 5.Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Dr. Öğr. Üyesi, Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı, Mersin, e-posta: emineyilmaz@mersin.edu.tr

GİRİŞ

Okul öncesi eğitim, ilkokul öncesi yılları kapsayan, kurumda ve ailede çocukların tüm gelişim alanlarının çağdaş norm ve gelişimler ışığında desteklendiği, ebeveyn ve eğitimcilerin işbirliği içerisinde olduğu veya olması gerektiği ve çocukların bir sonraki eğitim kademesine hazır bulunuşluklarına yönelik kurumsal anlamda ilk örgün eğitim basamağını oluşturan bir eğitim sürecidir (Koçyiğit, 2016, 15).

Okul öncesi eğitim sürecinde çocuklara çeşitli etkinlikler eşliğinde okul öncesi eğitimin amaçlarına ulaşmaya çalışılmaktadır. Bu doğrultuda çocukların eğitim gereksinimlerini karşılamak amacıyla eğitim ortamı düzenlemeleri yapılmakta ve Türkçe, Sanat, Drama, Müzik, Hareket, Oyun, Fen, Alan Gezileri, Matematik ve Okuma Yazmaya Hazırlık olmak üzere çeşitli etkinlikler gerçekleştirilmektedir. Okul öncesi eğitimin amaçlarından birisi çocukların ilkokula hazırlanmasıdır. Bunun gerçekleştirildiği en önemli etkinlik ise okuma yazmaya hazırlık çalışmalarıdır.

Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları, ilkokula hazırlık çalışmalarının içerisinde yer alan ve çocukların ilkokula geçişini kolaylaştırmak, hazırbulunuşluk düzeylerini artırmak amacıyla yapılan etkinliklerdir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013, 44). Bu etkinlikle çocukların okuma yazma süreci desteklenmiş olur. Okuma yazmaya hazırlık sürecinde, dinleme ve konuşma, ses farkındalığı, görsel ayırt etme, kelime dağarcığı, görsel okuryazarlık ve yazma geliştirilmesi gereken becerilerdendir. Okul öncesi dönemde okuma yazmaya hazırlık, çocukların hem formal okuma yazma öğrenme sürecine kolay bir geçiş yapmaları hem de okuma yazma öğrenme sürecini başarılı bir şekilde sürdürebilmeleri için yapılacak çalışmaları içeren bir kavramdır. Buradaki temel amaç, çocuklara okuma yazmayı öğretmek değil onların gelişim özelliklerini dikkate alarak okuma yazma sürecine ilişkin çeşitli becerileri geliştirmektir (Erdoğan, 2013, 110).

Çocukların okul öncesi eğitimde öncelikle, okuma yazmanın gerekliliğini ve gerçek yaşamla ilişkisini anlamaları önemlidir. Böylece çocukların, okuma yazmaya ve okula karşı olumlu bir algı geliştirmeleri desteklenecektir (Çelik ve Daşcan, 2014, 40). Çocuklar okul öncesi eğitimde okuma yazma öğrenmeye başlamadan önce okuryazarlık becerileri kazanmaya başlarlar. Erken okur-yazarlık becerileri, fonolojik farkındalık, yazıyla ilgili kavramları edinme (yazı bilgisi), alfabe ve harf bilgisi, sözcük dağarcığı, dinlediğini ve okuduğunu anlama ve yazı yazmadır (Karaman, 2014, 24). Okul öncesi dönemde edinilen okuma yazma deneyimleri, okulun ilk yıllarında çocukların okuma ve yazma becerileri kazanmasında doğrudan ve dolaylı olarak birçok etkiye sahiptir (Nation & Snowling, 2004; Spira, Bracken, ve Fischel, 2005; Dickinson & Caswell, 2007). Çocuklar okul öncesi dönemde edinmiş oldukları görsel ve işitsel farkındalık becerileriyle birlikte daha erken dönemde okuma yazma becerileri kazanabilmektedir. Bu dönemde çocuklar okuma ve yazmaya ilişkin bazı girişimlerde bulunmaktadır. Okul öncesi dönemde kazanılan becerilerin, okuma yazma becerileri için temel oluşturduğu düşünülmektedir.

Öğretmen okuma yazmaya hazırlık çalışmaları planlarken veya seçerken önce hedeflerini belirlemeli daha sonra çocukların gelişim düzeylerini dikkate alarak, çalışmanın onlara uygun olmasına ve basitten karmaşığa doğru aşamalı bir yol izlemeye özen göstermelidir (Parlak yıldız ve Yıldızbaş, 2004). Okul öncesi eğitim programında (2013) belirtildiği üzere çocuklar bu çalışmalarla okuma yazma için gerekli beceriler kazandırılmalı, çocuklara kesinlikle harf göstermek, harf yazdırmak gibi girişimlerde bulunulmamalıdır.

Bayraktar ve Temel (2014b), Okuma Yazmaya Hazırlık Eğitim Programı (OYHEP)'nin, çocukların yazı farkındalığı, ses farkındalığı ve okuma-yazma becerileri üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yarı deneysel desenli bir çalışma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda,

OYHEP'nin çocukların yazı farkındalığı, ses farkındalığı ve ilkokuldaki okuma-yazma becerileri puanlarını artırdığını ortaya koymuşlardır.

Bay ve Alisinanoğlu (2008), anasınıflarında görev yapan öğretmenlerin, okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına ilişkin yeterlilik algılarının belirlenmesi amacıyla yaptıkları araştırma sonucunda, öğretmenlerin yeterlilik algılarında, yaşlarına ve mezun oldukları okul türlerine göre anlamlı farklılık olmadığı ($p>0.05$), mesleki kıdemlerine göre ise anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşmışlardır ($p<0.05$).

Parlakyıldız ve Yıldızbaş (2004), okulöncesi öğretmenlerinin okuma yazma çalışmalarına yönelik bilgilerini ve uygulamalarını incelemek amacı ile yaptıkları araştırma sonucunda, okulöncesi öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında, çocukların ilköğretime hazırbulunuşluk düzeyine ulaşması açısından bilgi, beceri eksiklerini tamamlama ve geliştirme, yeni teknolojiyi kullanma ve geliştirme gibi hedefleri gerçekleştirme yönünden beklenen verimliliği gösteremedikleri belirlenmiştir.

Çocukları okuma yazmaya hazırlamada özellikle alt sosyo ekonomik düzeydeki bölgelerde görev yapan öğretmenlere daha büyük sorumluluklar düşmektedir. Erkan (2011) tarafından yapılan araştırmada, alt sosyo-ekonomik düzey ailelerden gelen çocukların okula hazır bulunuşluklarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Özellikle alt sosyo ekonomik düzeydeki bir bölgede yapılan bu araştırma okul öncesi öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık uygulamalarına ve görüşlerine yönelik olarak değerlendirilmesi bakımından diğer araştırmalardan farklılaşmakta olup okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yeni bir bakış açısı kazandıracağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışma okul öncesi öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları konusundaki görüşlerini ve uygulamalarını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu temel amaç çerçevesinde aşağıda yer alan alt amaçlara ulaşılmaya çalışılmıştır:

1. Okul öncesi olarak okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına (OYH) ne sıklıkta yer veriyorsunuz?
2. Çocuklara okuma yazmaya hazırlık becerileri kazandırmak amacıyla sınıfta yaptığınız OYH çalışmaları nelerdir?
3. OYH çalışmaları yaptırırken hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?
4. Çocuklara okuma yazmaya hazırlık becerileri kazandırmak amacıyla sınıf ortamınızda ne gibi düzenlemeler yapıyorsunuz?
5. Öğretmen olarak çocuklara hangi okuma yazma materyalleri sunuyorsunuz?
6. Çocukları okuma yazmaya hazırlamak amacıyla ebeveynlerden evde yapmalarını istediğiniz etkinlikler nelerdir?
7. Okuma yazmaya hazır olan çocuklarda gözlemlenmesi gereken özellikler hakkında ne düşünüyorsunuz?
8. Etkili ve verimli bir OYH çalışması için meslektaşlarınıza neler önerirsiniz?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseniyle gerçekleştirilmiştir. Durum çalışması deseni, farklı disiplinlerde farklı şeyleri ifade etmek için kullanılır ve bir olayın yoğun bir şekilde çalışılmasıyla ilgilidir. Görüşmeler ile elde edilen verilerin derinlemesine ve boylamsal olarak incelenmesini içerir (Glesne, 2013). Durum çalışması deseni bir duruma

ilişkin etkenler bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Örneklem Grubu

Mersin il merkezindeki Toroslar ilçesindeki bağımsız anaokullarda görev yapan 5-6 yaş grubu çocuklarla çalışan 35 okul öncesi öğretmeni bu araştırmanın örneklem grubunu oluşturmaktadır. Mersin ili Toroslar ilçesinin alt sosyo ekonomik düzeydeki merkez bir ilçe olması ve okula hazırlık çalışmalarına okul öncesi eğitimin sonrasında çocukların ilkokula başlayacak olmaları nedeniyle 5-6 yaşlarında daha çok önem verildiği düşünüldüğünden bu çalışmada Toroslar ilçesindeki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı yedi farklı resmi bağımsız anaokulunda görev yapan ve araştırmaya gönüllü katılım gösteren okul öncesi öğretmenleri örneklem grubuna alınmıştır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Tipik durum örneklemeindeki amaç, ortalama durumları çalışarak belirli bir alan hakkında fikir sahibi olmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmaya katılan örneklem grubuna ait bazı demografik özellikler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Grubunun Bazı Demografik Özellikleri

Değişken	Frekans (f)	Yüzde %	
Yaş	18–26 yaş	3	8.6
	27-34 yaş	13	37.1
	35-42 yaş	14	40.0
	43–50 yaş	5	14.3
Hizmet Yılı	1–5 Yıl Arası	4	11.4
	6–10 Yıl Arası	15	42.9
	11-15 Yıl	9	25.7
	16-20 yıl	4	11.4
	21-26 Yıl	3	8.6
Sınıf Mevcudu	10–14 kişi	5	14.3
	15–20 kişi	13	37.1
	21-25 kişi	11	31.4
	26-31 yıl	6	17.2

Araştırmaya katılan örneklem grubundaki öğretmenlerin yaşları 18-50 yaş arasında değişmekte olup, tamamı kadındır. Bu öğretmenlerden beş tanesi yüksek lisans mezunu diğerleri ise lisans mezunudur. Hizmet sürelerine bakıldığında dördü 1-5 yıl, 15’i 6-10, 9’u 11-15 yıl, dördü 16-20 yıl, üçü 21-26 yıl okul öncesi öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenler sekiz farklı kurumda görev yapmaktadır. Sınıf mevcutlarına bakıldığında ise beş öğretmenin sınıf mevcudu 10-14, 13 öğretmenin sınıf mevcudu 15-20, 11 öğretmenin sınıf mevcudu 21-25, altı öğretmenin sınıf mevcudu ise 26-31 çocuktan oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri görüşme yolu ile elde edilmiştir. Görüşme esnasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda okul öncesi öğretmenlerine okuma yazmaya hazırlık çalışmalarıyla ilgili açık uçlu sekiz soru yöneltilmiştir. Araştırmacı tarafından oluşturulan görüşme formundaki sorular araştırmanın amaçları göz önünde bulundurularak ve alan yazın taramasından faydalanılarak oluşturulmuştur. Görüşme formlarının asıl uygulanmasına geçmeden önce iki öğretmenle pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamada soruların; araştırmanın amacına uygunluğu, anlaşılır ve sıralanışının uygun olup olmadığı değerlendirilmiş, değerlendirme sonucunda bazı sorular yeniden düzenlenerek uygulanmıştır. Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde çalışma grubuna ait demografik bilgiler ikinci bölümde ise görüşme soruları yer almaktadır. Araştırmanın çalışma grubu içerisinde yer alan öğretmenlere Ö1’den başlayarak Ö35’e kadar kod isimler verilmiştir.

Uygulama

Mersin İli Toroslar İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü kapsamında bulunan bağımsız anaokulu okul yöneticileriyle görüşülerek çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra bu okullardaki 5-6 yaş grubu sınıflarda görev yapan öğretmenler araştırma hakkında bilgilendirilmiştir ve araştırma için gönüllü katılımın esas olduğu ve yapılan görüşmenin sadece araştırma amaçlı kullanılacağı bildirilmiştir. Araştırmaya katılmak isteyen katılımcılarla farklı gün ve saatlerde bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bireysel görüşmelerde araştırma soruları araştırmacı tarafından katılımcılara sorularak not edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunda yer alan katılımcıların her biri ile yapılan görüşme ortalama 20 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Katılımcılarla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen verilerin önce kavramsallaştırılması daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanmasını gerektiren içerik analizi yöntemi kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Veriler araştırmacı tarafından okunarak kodlamalar yapılmış, ardından ikinci kez nitel araştırma alanında uzman bir kişi tarafından değerlendirilmiş ve bazı kodların ismi değiştirilmiştir. Oluşan kodlar temalar altında toplanmış, oluşturulan kodlar karşılaştırılmış ve bu karşılaştırma neticesinde kodlar ve temalara ilişkin en son karar verildikten sonra kodlamalara ilişkin frekans tabloları oluşturulmuştur.

Geçerlilik ve Güvenilirlik

Araştırmacıların araştırma sürecinde araştırmanın yöntem ve aşamalarını açık ve anlaşılır bir biçimde ifade etmesi, araştırmanın ham verilerinin başkaları tarafından incelenebilecek biçimde saklanması bu araştırmanın dış geçerliliğini sağlayan konular olarak görülmektedir. Araştırma sorularının açık bir biçimde ifade edilmesi, araştırma verilerinin soruların gerektirdiği biçimde ayrıntılı ve amaca uygun bir biçimde toplanmaya çalışılması, araştırmacı tarafından oluşturulan iki ayrı kodlamanın karşılaştırılması araştırmanın iç geçerliliğini sağlayan nitelikler olarak değerlendirilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmacı ve nitel araştırma alanındaki uzman tarafından yapılan kodlamalar birbirleri ile karşılaştırılmış ve kodlama tutarlılık oranı hesaplanmıştır. Yapılan kodlamalar arasındaki uyumun yüzdesini belirlemek için güvenilirlik analizi gerçekleştirilmiştir. Bu işlemde Kodlayıcılar Arası Güvenirlik Yüzdesi= $\frac{[Görüş Birliği]}{[Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı]}$ formülünden (Miles ve Huberman, 1994) yararlanılmış ve güvenirliliğin .74 olduğu görülmüştür.

BULGULAR

Bu bölümde araştırma amacı ve alt problemlerine yönelik olarak elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2. Okul öncesi öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık (OYH) çalışmalarına yer verme sıklığına ilişkin frekans dağılımları

O.Y.H Çalışmaları Sıklığı	f	%
Her gün	25	71.4
Haftada 2- 3 gün	7	20.0
Haftada 4 gün	3	8.6
Toplam	35	100.0

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin %71.4'ünün her gün, %20'sinin haftada 2-3 gün ve %8.6'sının haftada dört gün okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yer verdikleri görülmektedir. Öğretmenlerin açıklamalarına örnek olabilecek bazı alıntılar aşağıda sunulmuştur:

"En az haftada 3 gün mümkün olduğunca her gün yer vermeye çalışıyorum. Ayrıca her hafta sonu ev ödevi olarak gönderdiğim oluyor." (Ö5)

"İki günde bir kez" (Ö12)

"Her gün 1 sayfa yaptırıyorum." (Ö18)

"Haftada en az 5 kağıt çalışmasına yer veriyorum. Ayrıca dil ve oyun etkinliğini sıkça kullanırım." (Ö23)

Tablo 3. Okul öncesi öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında sınıfta gerçekleştirdikleri etkinliklere ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Sınıfta Gerçekleştirilen O. Y. H. Etkinlikleri	f	%
El Becerisi Çalışmaları	52	34.0
Temel Kavram Çalışmaları	40	26.1
Dikkat ve Bellek Çalışmaları	16	10.5
İşitsel Algı Çalışmaları	15	9.8
Görsel Algı Çalışmaları	14	9.1
Problem Çözme Çalışmaları	2	1.3
Güven ve Bağımsız Davranış Geliştirme Çalışmaları	1	0.7
Çeşitli Etkinlikler Eşliğinde Yapılan Çalışmalar	13	8.5

Tablo 3'e bakıldığında öğretmenlerin en fazla el becerisine dayalı çalışmalara yer verdikleri (f=52), daha sonra ise kavram çalışmalarına yer verdikleri (f=19), en az güven ve bağımsız davranış geliştirme çalışmalarına yer verdikleri (f=1) belirlenmiştir. El becerisine dayalı çalışmalar kapsamında; çizgi çalışmaları (f=23), boyama (f=5) ve resim yapma (f=2), kâğıt işleri (f=6), yoğurma materyalleri kullanımı (f=7), kalem tutma ve yazı yazma (f=8) çalışmaları ile artık materyallerle çalışma (f=1) değerlendirilmiştir. Temel kavram çalışmaları kapsamında; renk kavramı (f=3), şekil kavramı (f=5), işlem kavramı (f=2), eş ve zıt anlamlı kavramlar (f=8), günler ve mevsimler (f=1), sayı kavramı (f=13) ve geometrik şekil kavramına (f=8) yer verdikleri belirlenmiştir. Dikkat ve bellek çalışmaları kapsamında; hafızada tutma (f=4), çalışma yaprakları ve kitap-dergilerle alıştırmalar yapma (f=5), parça-bütün ilişkisi kurma (f=1), hikâye tekrarlatma ve anlatma (f=6) çalışmalarına yer vermişlerdir. Görsel algı çalışmaları kapsamında; nesne benzerlik-farklıkları ayırt etme (f=5), mekânda konum belirleme (f=1), resim tamamlama (f=1), eşleme (f=4), kopyalama (f=2) ve grafik okuma (f=1) yaptırmışlardır. İşitsel algı çalışmaları kapsamında; dinleme-konuşma (f=2), şarkı söyleme (f=3), parmak oyunu-şiiir-tekerleme söyleme (f=2), ses tanıma-ayırt etme çalışmaları (f=8) yaptıkları belirlenmiştir. Problem çözme çalışmaları kapsamında çalışma yaptıran öğretmenler hikâye tamamlama (f=1) ve verilen bir duruma görüş sunma (f=1) şeklinde çalışma yaptırdıklarını ifade etmişlerdir. Güven ve bağımsız davranış geliştirme kapsamında ise çocuğun kendine güvenmesi ve doğru beden duruşuyla ilgili çalışma yaptırıldığı ifade edilmiştir (f=1). Bu çalışmaların yanı sıra oyun (f=6), drama (f=2), Türkçe (f=3), sanat (f=1) ve fen (f=1) etkinliklerinde okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yer verdiğini belirten öğretmenler olmuştur. Özbakım becerilerine yönelik çalışmalar bildirilmemiştir. Öğretmenlerin sınıfta gerçekleştirdikleri okuma yazmaya hazırlık etkinlikleri ile ilgili açıklamalarına örnek olabilecek bazı alıntılar aşağıda sunulmuştur:

"Çizgi çalışmaları, kavram çalışmaları, rakam çalışmaları, renk çalışmaları, boyut çalışmaları, el kasını güçlendirecek etkinlikler, sayı sayma, ses, nefes, nesnelere toplama-çıkarma". (Ö28)

"Kalem tutuma becerisini geliştirme, bol bol çizgi çalışmaları, sesli harfleri ses olarak tanıma". (Ö33)

Tablo 4. Öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

O.Y.H.Çalışmalarında Kullanılan Yöntem ve Teknikler	f	%
---	---	---

Gösterip Yaptırma	18	15.8
Anlatım	14	12.3
Oyun	13	11.4
Örnekleme-görsel sunma	12	10.5
Soru- cevap	9	7.9
Drama- Rol Oynama- Dramatizasyon	6	5.3
Bireysel Çalışma	6	5.3
Problem Çözme	4	3.5
Beyin Fırtınası	3	2.5
Müzik ve Orff Çalışmaları	3	2.5
Deneme Yanılma	3	2.5
Göster- Bak- Anlat	2	1.8
Kavram Haritası	1	0.9
Akvaryum	1	0.9
Tartışma	1	0.9
Benzetim (analoji)	1	0.9
Alan gezileri ve araştırma yoluyla	1	0.9
Okuduğunu resimleme	1	0.9
Öyküleştirme	1	0.9
Grupla çalışma (İşbirlikliğine dayalı)	1	0.9
Diğer (tümevarım, tündengelim, teknoloji, model olma, duyu eğ)	13	11.5

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin en çok gösterip yaptırma yöntemini kullandıkları görülmektedir (f=18). Bunun yanı sıra, anlatım, oyun, örnekleme de sıklıkla yer verildiği söylenebilir. Öğretmenlerin kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin açıklamalarına örnek olabilecek bazı alıntılar aşağıda sunulmuştur:

"Soru-cevap tekniği, gösterip yaptırma yöntemi, bireysel çalışma yöntemi, eğitsel oyunlar, anlatma yöntemi, drama-rol yapma". (Ö9)

"Kesme, yapıştırma, yuvarlama gibi gösterip yaptırma, anlatma, problem çözme, bireysel çalışma, eğitsel oyunlar". (Ö15)

Tablo 5. Okul öncesi öğretmenlerinin çocuklara okuma yazma becerileri kazandırmak amacıyla yaptıkları sınıf ortamı düzenlemelerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Sınıf Ortamında Yapılan Düzenlemeler	f	%
Öğrenme merkezlerini (kitap, fen merkezi) zenginleştirmek	12	23.5
Sınıf içi panolar düzenlemek ve sınıfa görseller asmak	11	21.6
Uygun materyallerin hazırlanması ve kullanılması	9	17.7
Yazı alanı oluşturmak (beyaz tahta kullanımı vb.)	6	11.8
Sınıftaki masa vb araç-gereçlerin etkinliğe göre düzenlenmesi	4	7.8
İşitsel algı ve görsel çalışmalarına yönelik düzenlemeler	4	7.8
Grupla çalışma becerilerini destekleyici düzenlemeler	2	3.9
Aktif öğrenmeyi destekleyici düzenlemeler	2	3.9
Çocukların dolapları ve eşyalarını etiketleme	1	2.0

Tablo 5'te görüldüğü üzere okul öncesi öğretmenlerinin çocuklara okuma yazma becerileri kazandırmak amacıyla yaptıkları sınıf düzenlemelerinin başında öğrenme merkezlerinin zenginleştirilmesi gelmektedir (f=12). Bundan sonra en çok kodlanan madde sınıf içi panoların düzenlenmesi ve görsellerin asılmasıdır (f=11). Öğretmenlerin yaptıkları sınıf içi düzenlemelere ilişkin açıklamalarına örnek olabilecek bazı alıntılar aşağıda sunulmuştur:

"Çocukların yaparak yaşayarak öğrenebileceği ortamlar yaratıyorum". (Ö17)

"Çocukların öğrendiği kavramları görebileceği şekilde, renk, şekil, sayı, miktar, konum gibi kavramları dikkate alarak, öğrendiği kavramları ilişkilendirebileceği"

şekilde düzenlemeler yapılır. Aylık plana ve günlük plana göre öğrenme merkezlerinin hazırlanması". (Ö30)

Tablo 6. Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarında Çocuklara Sunulan Materyallere İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

O.Y.H. Çalışmalarında Çocuklara Sunulan Materyaller	f	%
Kağıt, çalışma sayfaları	17	14.7
Yardımcı kitap- dergi-hikaye	15	12.9
Kalem- silgi-boya	15	12.9
TV-VCD-Bilgisayar	12	10.3
Görsel Materyaller (afiş, resim, nesne kartı vb)	12	10.3
Bloklar ve yapbozlar	9	7.7
Eğitici Oyuncaklar	8	6.9
Artık materyaller ve doğa malzemeleri (kum, taş vb.)	8	6.8
Yazı tahtası	7	6.0
Sayı Boncuğu- Abaküs-sayı çubuğu, baklagiller	6	5.3
Yoğurma Materyali	4	3.4
Kukla ve maketler	1	0.9
Mandal	1	0.9
Müzik aletleri (ritm çubuğu, flüt)	1	0.9

Tablo 6'da görüldüğü üzere öğretmenler en çok kağıt ve çalışma sayfaları kullanmaktadır (f=17). Bunun yanı sıra yardımcı kitap-dergi-hikaye ile kalem-silgi-boya (f=15), TV-VCD-Bilgisayar (f=12), afiş, resim, nesne kartı gibi görsel materyaller (f=12) çocuklara en fazla sunulan materyallerdir. Öğretmenlerin çocuklara sunduğu materyallere ilişkin açıklamalarına örnek olabilecek bazı alıntılar aşağıda sunulmuştur:

"Fotokopi, görsel kartlar, pamuk şekerim kitabı, müzik etkinliği ile birleştirerek flüt veya ritim aletleri, boyama çalışması materyalleri, kurşun kalem (kalın)". (Ö29) "TV'lerde, VCD'de video, filmler, fotokopi, oyunlar, tekerlemeler, şarkılar" (Ö31)

Tablo 7. Öğretmenlerin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları Kapsamında Evde Yapılmasını İstedikleri Çalışmalara İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

O.Y.H. Çalışmaları Kapsamında Evden İstenen Çalışmalar	f	%
Okulda yapılanların evde tekrar edilmesi (şarkı, şiir vb), ödev	14	20.7
Ebevyn ve çocuğun birlikte yapacağı çalışmalar (kitap okuma vb.)	11	16.2
Çizgi çizme ve rakam yazma çalışması yapma	10	14.7
Nesneleri yapılan eşleme gruplama, toplama, çıkarma çalışmaları	7	10.3
Bilgi notları ve çalışma sayfaları gönderme	6	8.8
Evde oynanabilecek oyunlar	6	8.8
El becerilerine ve küçük kaslara dayalı çalışma	5	7.3
Ses çalışması	4	5.9
Çocuklara sorumluluk verilmesi ve sosyal etkinlikler	3	4.4
Velinin dikkat edeceği çalışmalar (doğru kalem tutma, dik oturma)	2	2.9

Okul öncesi öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında evde yapılmasını en çok istediği çalışmanın okulda öğrenilenlerin evde tekrar edilmesine (f=14) dayandığı görülmektedir. Daha sonra ise en çok istenenler ise artık materyallerle çalışma, kitap okuma gibi

ebevyn ve çocuğun birlikte yapacağı çalışmalar (f=11) ve çizgi çizme, rakam yazma çalışmalarıdır (f=10). Öğretmenlerin açıklamalarından bazı alıntılar aşağıda sunulmuştur:

"Ödev olarak veriyoruz. Çizgi çalışmaları, yönergeli etkinlikler." (Ö2)
 "Sınıfta öğrendiklerini tekrarlamalarını ve verdiğim ödevleri düzenli yaptıklarını istiyorum. Ayrıca ezber gibi çalışmalar veriyorum." (Ö5)

Tablo 8. Öğretmenlerin Okuma Yazmaya Hazır Olan Çocukların Özelliklerine İlişkin Görüşlerine Dair Frekans ve Yüzde Dağılımları

O.Y.H. Hazır Olan Çocukların Özellikleri	f	%
Küçük ve büyük kasları, el-göz koordinasyonu gelişmiştir	14	14.8
Kalem tutma, çizgi çizme becerisi kazanmıştır	12	12.8
Sesleri ayırt eder, tanır ve taklit eder	8	8.5
Yaşına uygun gelişimsel özellikler gösterir	8	8.5
Etkili ve doğru iletişim kurabilir, isteklerini dile getirir	8	8.5
Bazı temel kavramları tanır, yazı farkındalığı vardır	8	8.5
Yönergeleri anlayabilir ve yönergeye uygun hareket eder	7	7.5
Sorumluluk becerisi gelişmiştir, sosyaldır, gruba uyum sağlar	6	6.4
Öğrenme isteği vardır, meraklı ve ilgilidir	6	6.4
Kendine güvenir (öz güven), özdisiplinlidir	4	4.2
Dikkat süresi uzamıştır	3	3.2
Öz bakım becerisini kazanmıştır	3	3.2
Gösterilen harf, şekil vb. yazar, resimleri yorumlar	3	3.2
Etkinlikleri verilen sürede tamamlar, sebat gösterir	2	2.1
Yaratıcı ve üretkendir	1	1.1
Gözlemler, öğrendiklerini hafızada tutar, tekrarlar	1	1.1

Tablo 8'de öğretmenlerin okuma yazmaya hazır olan çocukların özellikleriyle ilgili olarak en çok kodladıkları "Küçük ve büyük kasları, el-göz koordinasyonu gelişmiştir" (f=14) ve "Kalem tutma, çizgi çizme becerisi kazanmıştır" şeklindeki maddeleri olmuştur (f=12). Öğretmenlerin açıklamalarına örnek olabilecek bazı alıntılar aşağıda sunulmuştur:

"Doğru kalem tutuma becerisi gelişmiş oluyor ve verilen yönergeyi doğru anlıyor." (Ö33)
 "Başladığı işi bitiren, oto kontrolü olan, özgüvenli çocuklar, kalemi doğru tutan." (Ö35)

Tablo 9. Öğretmenlerin Etkili ve Verimli Bir Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışması İçin Önerilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Etkili ve Verimli O. Y. H. Çalışması İçin Öneriler	f	%
Çeşitli görsel ve doğal somut materyallerin kullanılması	11	15.6
Velilerle işbirliği kurulması, aile katılımı sağlanması	8	11.3
Merak uyandırıcı, ilgi çekici, eğlenceli olmalı	8	11.3
Çocukların gelişimini destekleyici olmalı	6	8.4
Çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun olmalı	5	7.0
Çocuklarla bireysel ilgilenilmeli, aktif katılımı sağlanmalı	5	7.0
Eğitim ortamının fiziki ve donanımı açısından uygun olması	5	7.0
Çocuklara geri dönüt, pekiştireç ve uygun yönerge verilmesi	5	7.1
Öğretmenler sabırlı ve sakin olmalı, gerektiğinde rehberlik etmeli	4	5.6
Her gün veya sık sık O.Y.H. çalışmalarına yer verme ve tekrar etme	4	5.6
Öğrenme ortamı düzenlemesi yapılmalı, teknolojiyle desteklenmesi	3	4.3
Basitten zora doğru gidilmeli	2	2.8

Önceden planlama yapılmalı	2	2.8
Çocuklara kitap sevgisinin kazandırılması ve kitap okunması	2	2.8
Hizmetiçi eğitimlerle öğretmenler desteklenmeli	1	1.4

Tablo 9 incelendiğinde öğretmenlerin etkili ve verimli bir okuma yazmaya hazırlık çalışması için en çok vurguladıkları önerileri görsellerin, doğal ve somut materyallerin kullanılması şeklinde olmuştur (f=11). Diğer taraftan veli işbirliği ile aile katılımı (f=8) ve etkinliğin ilgi çekici ve eğlenceli olması (f=8) önerilmiştir. Öğretmenlerin bu duruma ilişkin açıklamalarına örnek olabilecek bazı alıntılar aşağıda sunulmuştur:

"Bireysel olarak görsel materyaller kullanılarak uygulamaların yaptırılması, çocukların yaş seviyeleri ve gelişim özellikleri dikkate alınarak çalışmaların yaptırılması, uygulamalarda mutlaka pekiştireç ve döntülerin zamanında verilmesi." (Ö12)

"Ailenin de eğitimin içine katılması, pekiştireçlerin verilmesi, öğrenilen (kavranan) her davranışın sözel pekiştireçlerle desteklenmesi, malzemenin bol ve çeşitli olması, her türlü eğitim öğretim ortamının kullanılması (sınıf, bahçe, kum havuzu vs.)." (Ö24)

TARTIŞMA

Bu bölümde araştırma amacı ve alt problemlerine yönelik olarak elde edilen sonuçlar doğrultusunda tartışmaya yer verilmiştir.

Öncelikle okul öncesi öğretmenlerinin ne sıklıkta okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yer verdikleri değerlendirilmiş olup öğretmenlerin %71.4'ünün her gün, %20'sinin haftada 2-3 gün ve %8.6'sının haftada dört gün okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yer verdikleri belirlenmiştir. Bu durum öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını sadece okuma yazmaya hazırlık etkinliği olarak düşündüklerini göstermektedir. Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları gün içerisinde pek çok etkinlik dahilinde gerçekleştirilebilir. Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları sadece masa başında yapılan kitap/kavram/çizgi çalışmaları olarak değerlendirilmemelidir. Aksine, bu çalışmalar birçok farklı etkinlik çeşidi ile (sanat, drama, müzik, oyun vb.) gerçekleştirilmelidir (Çelik ve Daşcan, 2014, 40).

Okul öncesi öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında sınıfta gerçekleştirdikleri etkinliklere ilişkin frekans ve yüzde dağılımları değerlendirildiğinde öğretmenlerin en fazla el becerisine dayalı çalışmalar yaptıkları (f=52), daha sonra ise kavram çalışmalarına yer verdikleri (f=19), en az ise güven ve bağımsız davranış geliştirme çalışmalarına yer verdikleri (f=1) belirlenmiştir.

El becerisine dayalı çalışmalar kapsamında en çok çizgi çalışmalarına yer verildiği (f=23); temel kavram çalışmaları kapsamında; en çok sayı kavramı (f=13) ve zıt anlamlı kavramlar ile geometrik şekil kavramına (f=8) yer verdikleri belirlenmiştir. Dikkat ve bellek çalışmaları kapsamında; en çok hikâye tekrarlatma ve anlatma (f=6) çalışmalarına ve kitap-dergilerle alıştırmalar yapma (f=5) çalışmalarına yer vermişlerdir. Görsel algı çalışmaları kapsamında; en çok nesne benzerlik-farklılıkları ayırt etme (f=5), çalışması yaptırdıkları ortaya koyulmuştur. İşitsel algı çalışmaları kapsamında en çok ses tanıma-ayırt etme çalışmaları (f=8) yaptırdıkları belirlenmiştir. Problem çözme çalışmaları kapsamında çalışma yaptıran öğretmenler hikâye

tamamlama (f=1) ve verilen bir duruma görüş sunma (f=1) şeklinde çalışmalar yaptıklarını ifade etmişlerdir. Güven ve bağımsız davranış geliştirme kapsamında ise çocuğun kendine güvenmesi ve doğru beden duruşuyla ilgili çalışma yaptırıldığı ifade edilmiştir (f=1). Bu çalışmaların yanı sıra oyun (f=6), drama (f=2), Türkçe (f=3), sanat (f=1) ve fen (f=1) etkinliklerinde okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yer verdiğini belirten öğretmenler olmuştur. Özbakım becerilerine yönelik çalışmalar bildirilmemiş olup bu durumun okuma yazmayla ilişkilendirilemediğinden kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir.

El becerisi çalışmaları çocukların yazma becerileri açısından oldukça önemlidir. Okul öncesi dönemde yazma becerilerini geliştirmek için boncuk dizme, nokta birleştirme, kesme-katlama-yapıştırma çalışmaları, kolaj çalışmaları, parmak boyasıyla yapılan çalışmalar, labirent çalışmaları, hamur oyunları, yap-boz, serbest ve düzenli çizgi çalışmaları gibi etkinliklere yer verilebilir (Erdoğan, 2013, 126). Ergül ve ark., (2014) okul öncesi öğretmenlerinin “erken okuryazarlık” kavramı ile ilgili bilgi düzeyleri ve erken okuryazarlığın geliştirilmesine yönelik uyguladıkları sınıf-içi etkinlikleri inceledikleri araştırma sonucunda öğretmenlerin sınıfta resimler, panolar ve gerçek nesnelere gibi görsel materyaller ve kitaplar bulundurarak ve çocukların etkinlik ürünlerini sınıfta sergileyerek çocukların erken okuryazarlık becerilerini desteklediklerini ortaya koymuşlardır.

Görsel ayırt etme becerisi kazandırmak için nesnelere benzerliklerini/farklılıklarını bulma, ayırt etme, sıralama, eşleştirme, eksik resmi tamamlama, görseller hakkında konuşma gibi çalışmalar yaptırılabilir. Görsel okuryazarlık için duygu ve düşünceleri resim, drama, dramatizasyon aracılığıyla ifade etme, resmin/olayın öncesinde/sonrasında ne olacağını ifade etme, pantomim çalışmaları yapma, resimler aracılığıyla olay sıralaması yapma, örüntü oluşturma, resimleri ve grafik vb görselleri yorumlama gibi çalışmalar yapılabilir. Kelime dağarcığı için çeşitli kitaplar okunması, sohbet edilmesi, yeni kelimelerin açıklanması gerekir. Dinleme ve konuşma becerileri için çocuklardan resimleri anlatmaları, olaylar ve nesnelere hakkında konuşmaları, oyun oynamaları sağlanmalıdır. Ses farkındalığı için ise şiir, tekerleme, şarkı söyleme, ses çalışmaları yapma, aynı sesle başlayan ve biten nesnelere bulma, ses eşleme gibi çalışmalar yaptırılabilir.

Öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde, öğretmenlerin en çok gösterip yaptırma yöntemini kullandıkları belirlenmiştir. Gösterip yaptırma yöntemi daha çok beceri öğretiminde kullanılmakta olup, bu bulgu yöntemin çocuklara kas becerilerine yönelik çalışmalarda sıklıkla kullanılmasıyla ilişkili olabilir. Gösterip yaptırma yöntemi, öğretilecek olan konunun veya kavramın araç-gereçler yardımıyla öğretilmesidir. Öğretmen bir eylem veya işlemin nasıl yapıldığını veya nesnenin nasıl kullanıldığını çocuklara göstererek açıklar. Çocukların gösterimi yapılan nesne veya işlem hakkında ön bilgiye sahip olmasında yarar görülmektedir (Güven, 2011, 95). Sık kullanılan diğer bir yöntemde anlatımdır. Modern öğretim anlayışında, öğretmeni aktif çocuğu pasif kılan bu yöntem pek yer verilmez fakat öğretmenlerin hemen her konuda bu yöntemden belli bir ölçüde yararlanma ihtiyacı duydukları belirtilmektedir. Önemli olan anlatımın yerinin ve süresinin iyi seçilmesidir. Özellikle okul öncesi eğitimde anlatım yöntemi örnek olay ile desteklenebilir (Uyanık-Balat, 2010, 259). Ayrıca okul öncesi eğitimde yapılacak etkinliklerin oyun temelli olması esastır. Çocukların oyun oynama gereksinimini karşılayabilmek için, günlük eğitim programı kapsamında farklı türlerdeki kazanımlara hizmet edecek çeşitli oyun fırsatları sunmak önemlidir (Çelik ve Daşcan, 2014, 42).

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuklara okuma yazma becerileri kazandırmak amacıyla yaptıkları sınıf ortamı düzenlemelerine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin çocuklara okuma yazma becerileri kazandırmak amacıyla yaptıkları sınıf düzenlemelerinin olarak en çok öğrenme merkezlerinin zenginleştirilmesine (f=12) ve sınıf içi panoların düzenlenmesi ile görsellerin asılmasına (f=11) yer verildiği tespit edilmiştir.

Çocuklara okuma yazma becerileri kazandırmak için sınıf içerisindeki görseller büyük önem taşımaktadır. Okuma-yazma çevreleri oluştururken öğrenme merkezlerinde o merkezle ilgili kitapların olması, sınıflardaki öğrenme merkezlerinin ve materyallerin resimler ve yazılarla birlikte etiketlenmesi, sınıfın çeşitli yerlerine ve merkezlere çeşitli kağıt ve kalemler konulması, sınıfta bir yazı yazma merkezi oluşturulması ve bu merkezde yazı yazmaya yarayacak materyaller bulundurulması, çocukların yazma girişimlerinin sınıfta sergilenmesi, sınıfta sözcükler ve alfabeyle ilgili yap-boz şeklinde oyuncaklar olması, öğretmenin yazmada çocuklara model olması, çocukların isimleri ve çevredeki yazıların etkinlikler sırasında paylaşılması, yazıların çocukların göz seviyelerinde olması, kullanılan materyallerin eğitimsel bir amacı olması, çocuklar kendi kendilerine yazının özelliklerini deneyimleyecekleri bunun için model olabilecek yazılar gözlemleyebilmesi, yazılı materyallerin çocukların yakınlarında ve istedikleri zaman kullanabilecekleri şekilde hazır olması, yazılı materyallerin çocukların kültürel yapılarına uygun olması gerekir (Bayraktar ve Temel, 2014, 69).

Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında çocuklara sunulan materyallere ilişkin veriler değerlendirildiğinde öğretmenlerin en çok kağıt ve çalışma sayfaları kullandığı (f=17), ayrıca yardımcı kitap-dergi-hikaye ile kalem-silgi-boya (f=15), TV-VCD-Bilgisayar (f=12), afiş, resim, nesne kartı gibi görsel materyallerin (f=12) çocuklara sunulduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını yazı becerilerine ağırlık veren bir etkinlik olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Coşkun ve Deniz (2017), okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi dönem çocuklarının okuma yazmaya hazırlık becerilerini desteklemeye yönelik yaptıkları uygulamaları belirlemek amacıyla 20 öğretmenle yaptığı nitel araştırma sonucunda, öğretmenler tarafından kullanılan materyallerin çocukların okumalarına, yazmalarına, dinlemelerine, konuşmalarına ve harf-sözcük tanımalarına yönelik materyaller olarak kategorilendiği, 12 öğretmenin çocukların harf ve sözcük tanımalarına, 11 öğretmenin çocukların okuma yapmalarına, 11 öğretmenin çocukların yazma yapmalarına, yedi öğretmenin çocukların dinleme yapmalarına, üç öğretmenin ise çocukların konuşma yapmalarına yönelik materyaller sunduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında evde yapılmasını istediği çalışmalara ilişkin bulgulara bakıldığında öğretmenlerin en çok istediği çalışmanın okulda öğrenilenlerin evde tekrar edilmesine (f=14) dayandığı tespit edilmiştir. Ayrıca artık materyallerle çalışma, kitap okuma gibi ebeveyn ve çocuğun birlikte yapacağı çalışmalar (f=11) ve çizgi çizme, rakam yazma çalışmaları (f=10) istenmektedir. Bu sonuçlar, öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını kağıt kalem çalışmaları gibi düşündüğünü, çizgi çalışmaları ve rakamlarla sınırlandırdığını göstermektedir. Öğretmenler okuma yazmaya hazırlık sürecinde ailelerle bilgi alışverişinde bulunmalı, okulda ve evde yapılan çalışmaların birbirini desteklemesini sağlamalı, çocuğu okula hazırlamak için ailenin desteğini almalıdır. Öğretmenlerin aileleri bu konuda bilgilendirmesi için yapılabilecek birçok etkinlik vardır. Bu etkinlikler, okulda yapılan çalışmaların örnekleri videoya çekilerek eve gönderilmeli, anketler, formlar ve toplantılar yoluyla ebeveynlerin ihtiyaç duydukları konularda bilgi edinmesi sağlanmalı, sınıf panoları düzenli olarak bilgilendirici yazılar ve haberlerle donatılmalı, resmi olmayan toplantılar daha sık düzenlenmeli, öğretmenler aileler için zaman ayırmalı, eve eğlenceli etkinlikler gönderilmeli, okuma yazma ile ilgili eğitici videolar oluşturmalı, okulda yapılan çalışmalar ve elde edilen başarılar okul dışındaki mekânlar kullanılarak sergilenmeli, çocukların okuma yazma etkinliklerine ilişkin davranışlarını için günlükler oluşturmalı, okuma kulüpleri ve okuma merkezleri oluşturulmalı, ev okul arasında fotoğraf paylaşımı sağlanmalı, geziler düzenlenmelidir (Feiler vd., 2007).

Öğretmenlerin okuma yazmaya hazır olan çocukların özelliklerine ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde öğretmenler en çok "Küçük ve büyük kasları, el-göz koordinasyonu gelişmiştir" (f=14) ve "Kalem tutma, çizgi çizme becerisi kazanmıştır" (f=14) şeklinde ifade

etmişlerdir. Bu sonuç öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlığı yazı farkındalığı şeklinde yorumlamalarıyla ilişkili olabilir. Elde edilen bu bulgular literatür bilgisiyle uyumludur. Dockett ve Perry (2003), çocuğun okula başlamak için yeterli olgunluk düzeyine ulaşmasında bilgi (rakamlar ve yazı), sosyal ayak uydurma (büyük ya da küçük grup çalışmalarına katılma, öğretmen ya da lidere uygun davranma), beceriler (çeşitli nesnelere kullanma), mizaç (okula alışma), kurallar (hareket ve davranışların beklentileri karşılama), fiziksel gelişim (yaş ve genel sağlık durumu), aile özellikleri (beklentiler, çocuk sayısı, ebeveynin eğitimi ve ekonomik düzeyi v.b) ve eğitim çevresi (okulların çeşitliliği v.b.) olarak sekiz önemli alanın gelişmesi gerektiğini belirtmektedir (Akt. Ertürk-Kara ve Gözcü, 2015).

Öğretmenlerin etkili ve verimli bir okuma yazmaya hazırlık çalışması için önerileri değerlendirildiğinde, en çok doğal ve somut materyallerin kullanılması (f=11) vurgulanmıştır. Ayrıca aileyle işbirliği ve aile katılımı (f=8) ile etkinliğin ilgi çekici ve eğlenceli olması (f=8) önerilmiştir. Bu sonuçlar literatürle uyumludur. Öğretmenlerin gerek çevre ile ilgili düzenlemeleri yapması gerekse çocuklara materyaller sunması çocukların bu becerileri kazanmasında önemlidir (Coşkun ve Deniz, 2017).

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırma sonucunda öğretmenlerin her hafta okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yer verdikleri, %71,4'ünün her gün okuma yazmaya hazırlık çalışması yaptığı tespit edilmiştir. Okul öncesi öğretmenlerin sınıfta yer verdikleri çalışmalar incelendiğinde öğretmenlerin el becerisi çalışmaları, temel kavram çalışmaları, dikkat ve bellek çalışmaları, işitsel algı çalışmaları, görsel algı çalışmaları, problem çözme çalışmaları, güven ve bağımsız davranış geliştirme çalışmaları ve çeşitli etkinlikler eşliğinde yapılan çalışmalara yer verdikleri belirlenmiştir. Bu çalışmalardan en fazla el becerisine dayalı çalışmalar yaptıkları belirlenmiştir. El becerisine dayalı çalışmalar kapsamında; çizgi çalışmaları, boyama ve resim yapma, kâğıt işleri, yoğurma materyalleri kullanımı, kalem tutma ve yazı yazma çalışmaları ile artık materyallerle çalışmalara yer verilmektedir. Temel kavram çalışmaları kapsamında; renk kavramı, şekil kavramı, işlem kavramı, eş ve zıt anlamlı kavramlar, günler ve mevsimler, sayı kavramı ve geometrik şekil kavramına yer verdikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde öğretmenlerin en çok gösterip yaptırma yöntemini kullandıkları, bunun yanı sıra, anlatım, oyun, örnekleme de sıklıkla yer verdikleri belirlenmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin çocuklara okuma yazma becerileri kazandırmak amacıyla yaptıkları sınıf düzenlemeleri değerlendirildiğinde öğretmenler en çok öğrenme merkezlerinin zenginleştirilmesi, sınıf içi panoların düzenlenmesi ve görsellerin asılması gerektiğini belirtmişlerdir. Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında çocuklara sunulan materyallere ilişkin veriler incelendiğinde öğretmenlerin bu konuda en çok kağıt ve çalışma sayfaları kullandığı, bunun yanı sıra yardımcı kitap-dergi-hikaye ile kalem-silgi-boya, TV-VCD-Bilgisayar, afiş, resim, nesne kartı gibi gibi görsel materyaller sundukları ortaya koyulmuştur. Öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında evde yapılmasını en çok istediği çalışmanın okulda öğrenilenlerin evde tekrar edilmesine dayandığı, bunu artık materyallerle çalışma, kitap okuma gibi ebeveyn ve çocuğun birlikte yapacağı çalışmalar ile çizgi çizme, rakam yazma çalışmalarının izlediği belirlenmiştir. Öğretmenlerin okuma yazmaya hazır olan çocukların özellikleriyle ilgili olarak en çok küçük ve büyük kas gelişimi, el-göz koordinasyonu kalem tutuma, çizgi çizme becerisi kazanma gibi ifadeler kullanılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerin etkili ve verimli bir okuma yazmaya hazırlık çalışması için en çok vurguladıkları önerileri görsellerin, doğal ve somut materyallerin kullanılması şeklinde olmuştur.

Elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda şu öneriler geliştirilmiştir:

Öğretmenlere okuma yazmaya hazırlık çalışmaları konusunda hizmetiçi eğitim çalışmaları yapılması önerilmektedir.

Öğretmenlerin ailelerle işbirliği kurması ve aileleri evde yapabilecekleri etkinlikler hakkında bilgilendirmesi çocukların okuma yazma becerileri gelişimi desteklenebilir.

Öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları sırasında çocuklarla iletişimini ve etkileşimini inceleyen çalışmalar yapılabilir.

Aynı çalışma daha geniş örneklemeler üzerinde çalışmalar yapılarak uygulanabilir.

Demografik değişkenler ele alınarak öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık uygulamaları değerlendirilebilir.

Öğretmenlerin bu etkinliklere ayırdıkları sürelerle ilgili gözlemler yapılabilir.

Yer verilen okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının içeriği doğrultusunda çocukların okul olgunluklarını değerlendiren araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

Bay, N. ve Alisinanoğlu, F. (2008). Anasınıfı öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına ilişkin yeterlilik algılarının belirlenmesi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Bayraktar, V. ve Temel, F. (2014). Yazı farkındalığı becerileri. Ed. Z. Fulya Temel (Yay. haz.), Her yönüne okul öncesi eğitim-4, Dil ve erken okuryazarlık içinde (s. 65-90). Ankara: Hedef CS Yayıncılık.

Bayraktar, V. ve Temel, F. (2014b). Okuma-Yazmaya Hazırlık Eğitim Programı'nın Çocukların Okuma-Yazma Becerilerine Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)* 29(3), 08-22.

Çelik, N. ve Daşcan, Ö. (2014). *Son değişikliklerle okul öncesi eğitimi programı ve etkinlik kitabı. (Derleme)*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Coşkun, L. ve Deniz, Ü. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların okuma yazmaya hazırlık becerilerini desteklemeye yönelik uygulamaları (Teksas eyaleti örneği). *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2017, 233-260.

Dickinson, D. K. ve Caswell, L. (2007). Building support for language and early literacy in preschool classrooms through in-service professional development: Effects of the literacy environment enrichment programme (LEEP). *Early Childhood Research Quarterly*, 22, 243-260.

Erdoğan, T. (2013). Okul öncesi dönemde okuma-yazmaya hazırlık. Ed. Tolga Erdoğan (Yay. haz.), İlkokula (ilköğretime) hazırlık ve ilköğretim programları içinde (s. 109-134). Ankara: Eğiten Kitap.

Ergül, C., Karaman, G., Akoğlu, G., Tufan, M., Dolunay-Sarıca, A. ve Bahap-Kudret, Z. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin "erken okuryazarlık" kavramına ilişkin bilgi düzeyleri ve sınıf uygulamaları. *İlköğretim Online*, 13(4), 1449-1472.

Erkan, S. (2011). Farklı sosyoekonomik düzeydeki ilköğretim birinci sınıf gören öğrencilerin okula hazır bulunuşluklarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 186-197.

Ertürk-Kara, H. G. ve Gözcü, S. (2015). Okula hazır olma konusunda öğretmen ve aile görüşleri: Bir olgu bilim çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 16(2), 391-408.

Feiler, A., Andrews, J., Greenhough P., Hughes, M., Johnson, D., Scanlan, M. ve Ching Yee, W. (2007). *Improving primary literacy linking home and school*. New York: Routledge Taylor And Francis Group.

Glesne, C. (2013). *Nitel araştırmaya giriş*, (Çev. A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu). Ankara: Anı Yayıncılık.

Güven, G. (2011). Okul öncesi eğitim programında kullanılan yöntem ve teknikler. Ed. Fatma Alisinanoğlu (Yay. haz.), Okul öncesinde özel öğretim yöntemleri içinde (s. 67-110). Ankara: Pegem Akademi.

- Karaman, G. (2014). Erken okuryazarlık becerilerinin tarihsel gelişimi, kuramsal temelleri ve kapsamı. Ed. Z. Fulya Temel (Yay. haz.), Her yönüyle okul öncesi eğitim-4, dil ve erken okuryazarlık içinde (s. 11-34). Ankara: Hedef CS Yayıncılık.
- Koçyiğit, S. (2016). Okul öncesi eğitimin tanımı, amacı, önemi ve ilkeleri. Ed. Rengin Zembat (Yay. haz.), Okul öncesi eğitime giriş içinde (s. 13-28). Ankara: Hedef CS Yayıncılık.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2013). Okul öncesi eğitimi programı. *Temel Eğitim Genel Müdürlüğü*, Ankara.
- Nation, K. ve Snowling, J. M. (2004). Beyond phonological skills: broader language skills contribute to the development of reading. *Journal of Research in Reading*, 27, 342-356.
- Parlakyıldız, B. ve Yıldızbaş, F. (2004). Okulöncesi eğitimde öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik uygulamalarının ve görüşlerinin değerlendirilmesi. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi*, Malatya.
- Spira, E. G., Bracken, S. S. ve Fischel, E. J. (2005). Predicting improvement after first-grade reading difficulties: the effects of oral language, emergent literacy, and behavior skills. *Developmental Psychology*, 41, 225-234.
- Uyanık-Balat, G. (2010). Okul öncesi eğitimde anlatım, tartışma, soru cevap, örnek olay, gezi, gözlem ve gösteri öğretim yöntemleri. Ed. Rengin Zembat (Yay. haz.), Okul öncesinde özel öğretim yöntemleri içinde (s. 255-284). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Reading and writing preparation activities are one of the activities in pre-school education and they are activities aimed to support children's primary school adaptation and readiness levels. With these activities, children are made ready to read and to primary school. Pre-school teachers do social, emotional, mathematical, scientific and self-care skills for elementary school preparation as well as readiness to read and write. This study was carried out in order to determine thoughts and practices of pre - school teachers about reading literacy studies. The study was conducted in a state study pattern from qualitative research methods. In the case study, the data obtained with the interviews are examined in depth and longitudinal. The data were obtained by interviewing with 35 of teachers working in independent kindergarten. these teachers provide training for children aged 5-6 years in independent kindergartens within the scope of Mersin city Toroslar district of National Education Directorate. Research data were obtained through interview. A semi-structured interview form was used during the interview. In the semi-structured interview form, eight open-ended questions were asked about pre-school teachers' readiness to read and write. The questions on the interview form created by the researcher were created by taking into consideration the objectives of the research and by using the field text scanning. The interview form consists of two parts. In the first part demographic information belonging to the working group and in the second part interview questions are included. The teachers in the study group were given code names starting from Ö1 to Ö35. Participants who wanted to participate in the survey were interviewed on different days and times. The content analysis method, which firstly requires conceptualization of the data obtained as a result of the interviews with the participants and then requires them to be organized in a logical way according to the emerging concepts and to determine the themes explaining the data accordingly. As a result of the research, it was determined that 71.4% of the teachers place their readiness to read and write every day. When pre-school teachers' studies are examined in the classroom, it is seen that the teachers include handcrafted studies, basic concept studies, attention and memory studies, auditory perception studies, visual perception studies, problem solving studies, trust and independent behavior development studies. It was determined that when the findings related to the teaching methods and techniques used by the teachers in reading and writing preparations were evaluated when the studies of preschool teachers in the class were examined, the teachers used the most demonstration method. When assessing classroom arrangements made by preschool teachers in order to improve literacy skills for

children, teachers indicated that enrichment of learning centers ($f = 12$), arrangement of classroom panels and hanging of visuals ($f = 12$) were required. When the data on the materials presented to the children in the literacy preparation studies are examined, it is revealed that the teachers use the most paper and worksheets in this subject ($f = 17$). It has been determined that the study that teachers most desire to do at home as part of the readiness to read and write studies is based on the fact that the learners in the school are repeated at home ($f = 14$). "Small and large muscles developed hand-eye coordination" ($f = 14$), which teachers most coded about the characteristics of children ready to read and write. The most recommended images that pre-school teachers have emphasized for an effective and efficient reading literacy work are the use of natural and concrete materials ($f = 11$). it can be said that, when evaluated in general, as a result of the research, it was determined that the teachers included in the writing and writing activities in the scope of preparation for reading and writing.